Observatoire du Crédit et de l'Endettement

Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2022 van de CKP

Elisa Dehon (economiste), januari 2023

Dit artikel geeft een gedetailleerde analyse van de statistieken van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België voor het jaar 2022 en geeft toelichting bij de nieuwste trends in problematische kredietschuld van gezinnen.

Eerst blikken we terug op de macro-economische situatie in België in 2022, om wat context bij de cijfers van de Centrale te geven. Vervolgens focussen we op de indicatoren die we het meest relevant achten voor de omvang van de overmatige schuldenlast in België (de evolutie van het aantal kredietcontracten, de evolutie van het aantal wanbetalers, meervoudige wanbetalingen, de gemiddelde uitstaande schuld en het aantal toelatingen tot de collectieve schuldregeling). Deze statistieken zullen worden bekeken op nationaal, regionaal of provinciaal niveau, om meer lokale verschillen aan het licht te brengen.

1. Een bemoedigende macro-economische situatie ondanks de opeenvolgende crisissen

De gezondheidscrisis leidde tot een algemene vertraging van de economische activiteiten. Na de strikte lockdown en de komst van het vaccin in 2021 herstelde de groei. Die ging met een aanzienlijke inflatie gepaard. Zo'n hogere inflatie is niet ongebruikelijk na een crisis omdat het aanbod vaak de vraag niet kan volgen, waardoor de prijzen stijgen. We merken dit vanaf het laatste kwartaal van 2021 met leveringen die uitblijven, een tekort aan transportcontainers en sommige grondstoffen die niet verkrijgbaar zijn. De oorlog in Oekraïne in maart 2022 versterkte deze verwachte prijsstijging.

In december 2022 blijft de inflatie (+10,35%) een groet impact hebben op het gezinsbudget. Dit is vooral toe te schrijven aan de stijging van de prijzen van energieproducten (aandeel van 3,25%) en levensmiddelen (aandeel van 2,77%).

Toch beschermt ons systeem dat lonen en sociale uitkeringen automatisch indexeert, de koopkracht deels. Volgens de NBB[1] zal de koopkracht van Belgische gezinnen in 2022 slechts met 0,4% dalen en vervolgens in 2023 met 3,1% stijgen door de jaarlijkse indexering van bepaalde lonen.

Bovendien blijft de werkgelegenheidsgraad zich positief ontwikkelen en begint de werkloosheid in 2022 fors te dalen. Aangezien de arbeidsmarkt dynamisch blijft, beschermt dit ook de koopkracht (wanneer meer mensen een baan hebben, is hun inkomen hoger).

Al deze factoren kunnen van invloed zijn op de vraag van gezinnen naar krediet. Een daling van de koopkracht kan de vraag naar krediet doen toenemen om het hoofd aan bepaalde

[1] Nationale Bank van België, Economic projections for Belgium – december 2022, NBB Economic Review, 2022/#23

belangrijke uitgaven te kunnen bieden. In onzekere tijden zijn gezinnen minder geneigd om een lening aan te gaan.

De index van het consumentenvertrouwen is een goede graadmeter voor het welbevinden van gezinnen. Deze variabele helpt om de kredietcijfers in perspectief te plaatsen.

Na afloop van de strikte lockdown in juni 2021 herstelde de index van het consumentenvertrouwen zich van het dieptepunt in augustus 2020 (zie grafiek 1). Door de inflatie van de energieprijzen nam dat hernieuwde vertrouwen in de Belgische economie echter vanaf het laatste kwartaal van 2021 opnieuw af.

Pas sinds november 2022 hebben de consumenten weer vertrouwen in de economie. De indicator staat dan opnieuw op het niveau van voorjaar 2021, maar ligt nog steeds ver onder het langetermijngemiddelde. De NBB[2] heeft hiervoor drie verklaringen: "Het vooruitzicht op de indexering van de lonen die vele gezinnen volgende maand zullen genieten, de daling van de brandstofprijzen en de uitkering van de overheidspremies op energie stimuleren het vertrouwen van de gezinnen." »

Grafiek 1: Evolutie van de indicator van het consumentenvertrouwen tussen 2020 en 2022

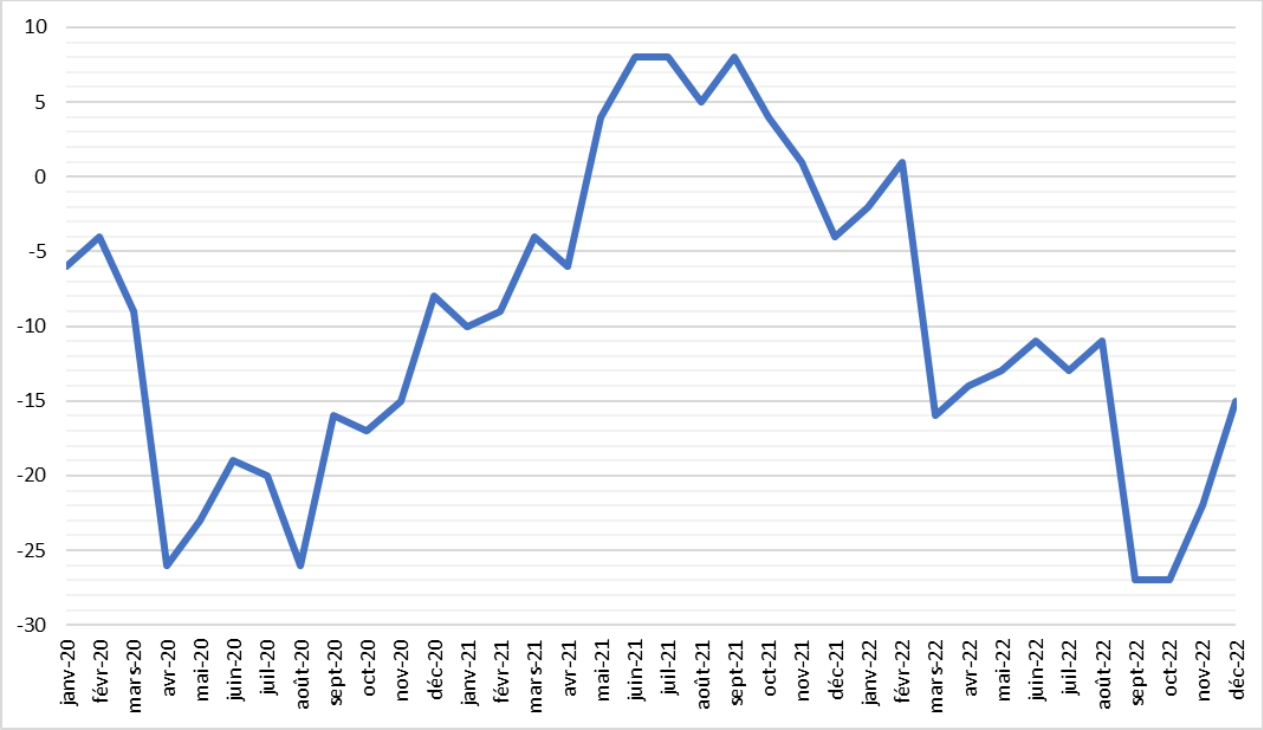

Bron: NBB

[2] Nationale Bank van België, 20 december 2022, *Maandelijkse consumentenenquête - december 2022*, persbericht

2. Daling van het uitstaand saldo, van de kredietverstrekking en van het aantal kredietnemers in 2022

In december 2022 registreerde de CKP 10.355.744 uitstaande kredietovereenkomsten voor 6.156.734 kredietnemers (d.w.z. 64,7% van de volwassen bevolking). Beide cijfers zijn iets lager dan in 2021 (minder dan 1%).

Na de gezondheidscrisis verwachtten we een toename van de kredietverstrekking in 2022. Die daalde tussen 2021 en 2022 echter met 2,4%. De afname van de activiteit op de vastgoedmarkt door de inflatie kan deze daling deels verklaren. De stijging van de rente om de inflatie tegen te gaan, lijkt inderdaad gevolgen te hebben voor het aantal toegekende hypothecaire kredieten voor woningen (-18,65%), vooral in de tweede helft van 2022 (-29,49% tussen juni en december 2022).

3. Het aantal wanbetalers daalt voor het zesde opeenvolgende jaar.

De evolutie van het aantal wanbetalers (d.w.z. het aantal personen dat bij de Centrale geregistreerd staat voor minstens één lening met een betalingsachterstand) kan wijzen op aankomende financiële problemen bij Belgische gezinnen.

Let wel: een betalingsachterstand voor een krediet leidt niet noodzakelijk tot overmatige schuldenlast. Als wanbetalingen zich echter meermaals voordoen of langere tijd aanhouden, kan overmatige schuldenlast ontstaan.

3.1 Aantal achterstallige kredietnemers naar type contract

In grafiek 2 zien we dat het aantal wanbetalers voor het zesde opeenvolgende jaar daalt. Sinds 2007 lag hun aantal nog zo laag. Bovendien geldt deze daling van het aantal wanbetalers voor alle soorten krediet.

Die daling is gedeeltelijk toe te schrijven aan de wetgever die in het licht van de COVID-19- en de energiecrisis de mogelijkheid bood om uitstel van betaling te verkrijgen. Sommigen konden hun bestaande betalingsachterstanden wegwerken en anderen konden wanbetalingen voorkomen. Volgens de CKP werd dit uitstel in 2021 voor 145.000 hypothecaire leningen aangevraagd.

Vanaf juli 2021 werd deze tijdelijke maatregel opgeheven en waren de normale aflossingstermijnen opnieuw van toepassing. Op 1 oktober 2022 werd het uitstel van betaling opnieuw ingevoerd in het licht van de energiecrisis, maar enkel voor hypothecaire leningen. Febelfin maakte op 30 oktober 2022 bekend dat meer dan 5000 betalingsuitstellen waren toegekend. Ondanks de opschorting van deze maatregel tussen juni en oktober 2021 zien we in deze periode geen toename van het aantal wanbetalers, wat erop lijkt te wijzen dat dit beleid goed heeft gewerkt.

De kredietvorm met de meeste wanbetalers is de kredietopening. In 2022 zien we de meeste wanbetalers bij kredietopeningen (58%), terwijl 66,8% van alle kredietnemers een kredietopening heeft. Dit kan worden verklaard door de flexibiliteit van de aflossingsvoorwaarden en de nulstellingstermijn, die moeilijk te bevatten zijn voor de consument.

De meest problematische kredietvorm in verhouding tot zijn aandeel in het geheel van kredieten, blijft de lening op afbetaling. In 2022 zijn 47,6% van de personen met een lening op afbetaling wanbetalers, terwijl slechts 36,1% van alle kredietnemers wanbetalers zijn.

Wanbetalingen komen het minste voor bij hypothecair krediet. Slechts 10,1% van de wanbetalers heeft een hypothecair krediet, terwijl 49,9% van alle kredietnemers een hypothecair krediet heeft.

Grafiek 2: Evolutie van het aantal kredietnemers met een betalingsachterstand per type krediet tussen 2007 en 2022

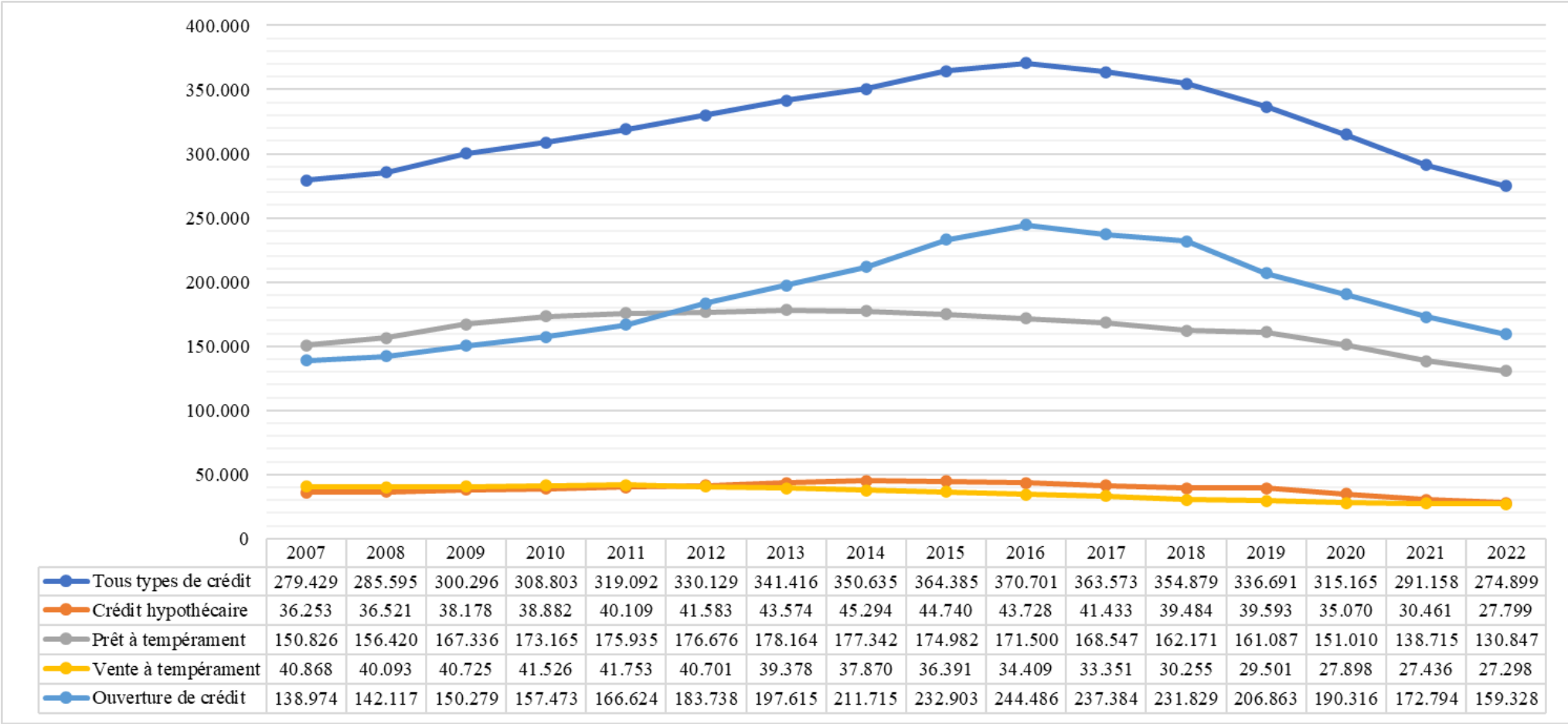

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tous types de crédit	279.429	285.595	300.296	308.803	319.092	330.129	341.416	350.635	364.385	370.701	363.573	354.879	336.691	315.165	291.158	274.899
Crédit hypothécaire	36.253	36.521	38.178	38.882	40.109	41.583	43.574	45.294	44.740	43.728	41.433	39.484	39.593	35.070	30.461	27.799
Prêt à tempérament	150.826	156.420	167.336	173.165	175.935	176.676	178.164	177.342	174.982	171.500	168.547	162.171	161.087	151.010	138.715	130.847
Vente à tempérament	40.868	40.093	40.725	41.526	41.753	40.701	39.378	37.870	36.391	34.409	33.351	30.255	29.501	27.898	27.436	27.298
Ouverture de crédit	138.974	142.117	150.279	157.473	166.624	183.738	197.615	211.715	232.903	244.486	237.384	231.829	206.863	190.316	172.794	159.328

Bron: CKP (NBB)

3.2. Aantal achterstallige kredietnemers per gewest

Deze daling van het aantal achterstallige kredietnemers op nationaal niveau, zet zich de afgelopen 6 jaar ook in alle regio's door (zie grafiek 3). In 2022 daalde het aantal wanbetalers met 7,6% in het Waals Gewest, met 4,2% in het Vlaams Gewest en met 4,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het Waals en Vlaams Gewest was het aantal wanbetalers nooit eerder zo laag. We stellen ook vast dat het aantal wanbetalers in het Waals Gewest sinds 2020 sneller daalt dan het aantal wanbetalers in het Vlaams Gewest.

De curve van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is lager dan de andere omdat dit gewest minder inwoners heeft. We wijzen er echter op dat de curve van het Waals Gewest boven die van het Vlaamse Gewest ligt, terwijl het Waals Gewest bijna tweemaal minder inwoners telt.[3] Als we de meerderjarige bevolking van elk gewest in aanmerking nemen, telt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verhoudingsgewijs het hoogste percentage wanbetalers (4,1%). Voor het Waals Gewest bedraagt dat percentage 3,7% en voor het Vlaams Gewest slechts 1,9%. .

[3] Volgens Statbel telde het Vlaams Gewest in 2020 6,7 miljoen inwoners, tegenover 3,6 miljoen in het Waals Gewest.

Grafiek 3: Evolutie van het aantal achterstallige kredietnemers per regio tussen 2007 en 2022

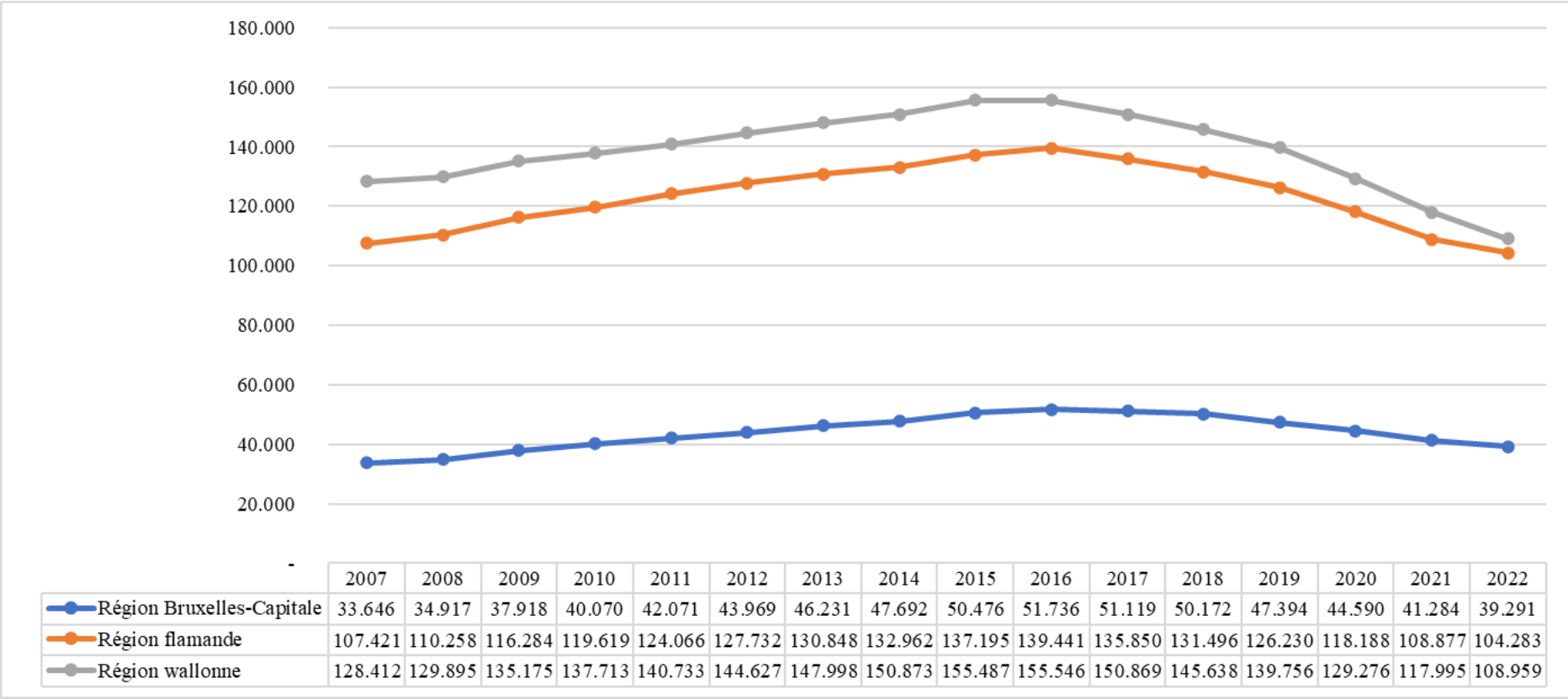

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Région Bruxelles-Capitale	33.646	34.917	37.918	40.070	42.071	43.969	46.231	47.692	50.476	51.736	51.119	50.172	47.394	44.590	41.284	39.291
Région flamande	107.421	110.258	116.284	119.619	124.066	127.732	130.848	132.962	137.195	139.441	135.850	131.496	126.230	118.188	108.877	104.283
Région wallonne	128.412	129.895	135.175	137.713	140.733	144.627	147.998	150.873	155.487	155.546	150.869	145.638	139.756	129.276	117.995	108.959

Bron: CKP (NBB)

3.3. Evolutie van het percentage achterstallige kredietnemers

Een toenemend aantal achterstallige kredietnemers kan wijzen op grotere financiële problemen of op een groter aantal kredietnemers[4]. Om dit te corrigeren, gebruiken we een andere indicator: het percentage achterstallige kredietnemers, de verhouding tussen het aantal achterstallige kredietnemers en het totale aantal kredietnemers.

We hebben twee dimensies gekozen om het percentage achterstallige kredietnemers te benaderen: evolutie in de tijd en per provincie.

In grafiek 4 zien we een gestage toename van het percentage wanbetalers tussen 2011[5] en 2016. Het percentage achterstallige kredietnemers daalt vervolgens tussen 2016 en 2022, van 5,93% naar 4,47%. Deze cijfers wijzen erop dat de daling van het aantal wanbetalers geen gevolg is van de daling van het aantal kredietnemers. Gezinnen met krediet hebben hebben met andere woorden minder betalingsproblemen. Er zal moeten worden nagegaan of deze trend zich in de toekomst doorzet of dat het latente effect van de opeenvolgende crisissen verandering in deze situatie brengt.

Grafiek 4: Evolutie van het percentage achterstallige kredietnemers

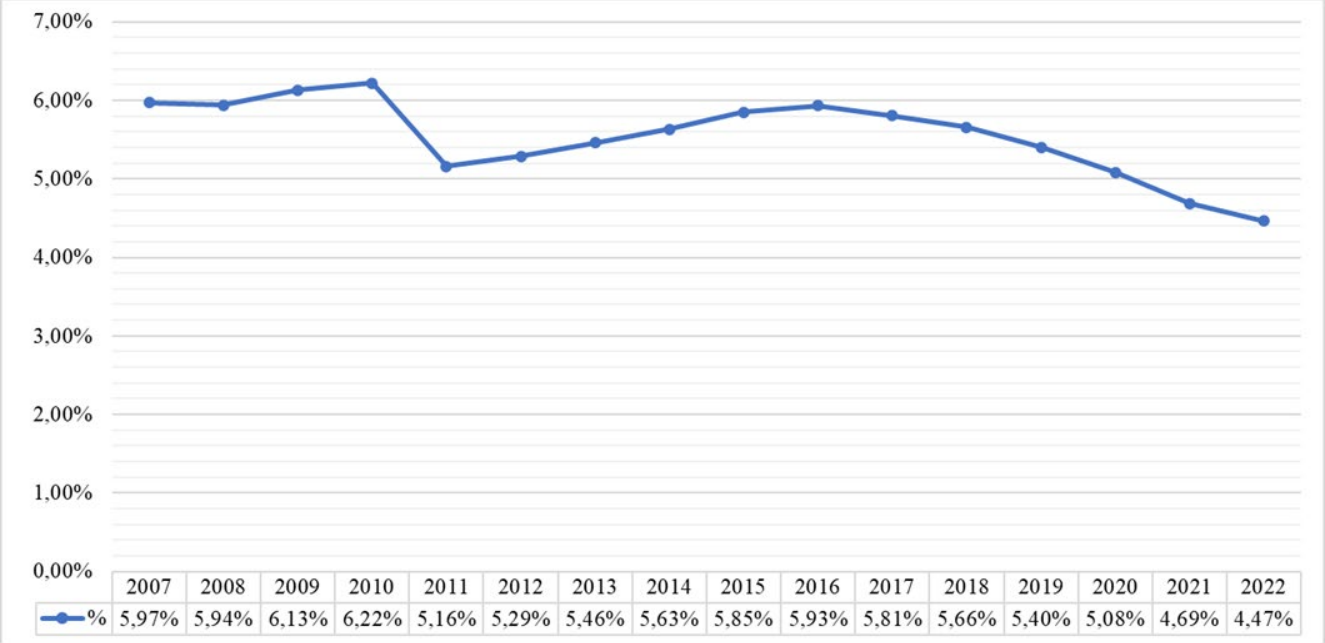

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
%	5,97%	5,94%	6,13%	6,22%	5,16%	5,29%	5,46%	5,63%	5,85%	5,93%	5,81%	5,66%	5,40%	5,08%	4,69%	4,47%

Bron: CKP (NBB)

3.4. Percentage achterstallige kredietnemers per provincie

Kaart 1 toont de verdeling van het percentage achterstallige kredietnemers over de verschillende Belgische provincies. Uit deze kaart blijkt dat deze indicator in België sterk varieert. Zo is die tot 3 keer hoger in de hoofdstad dan in de provincie Vlaams-Brabant. Tussen 2021 en 2022 stellen we een daling vast van het percentage wanbetalers in alle provincies en vooral in de

[4] Als het aantal kredietnemers toeneemt, is de kans groot dat er achterstallige kredietnemers bij zijn.
[5] We herinneren eraan dat de vastgestelde forse daling tussen eind 2010 en eind 2011 kan worden verklaard door de toename van het aantal geregistreerde kredietnemers in de Centrale naar aanleiding van de verplichting om kredietopeningen gelinkt aan zichtrekeningen te registreren.

provincie Henegouwen waar het percentage achterstallige kredietnemers daalt van 7,26% naar 6,71%.

Kaart 1: Percentage achterstallige kredietnemers per provincie

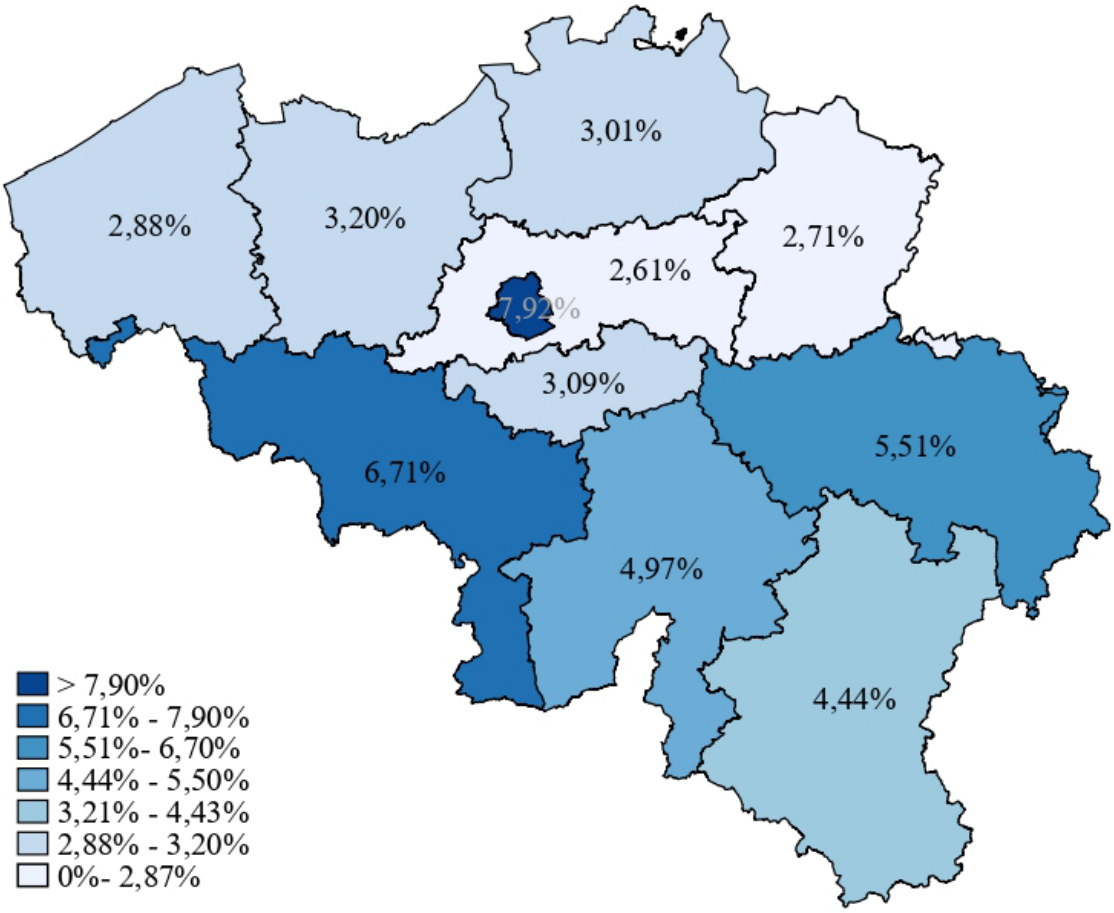

Bron: CKP (NBB)

4. Het aantal kredietnemers met meerdere achterstallige kredieten blijft dalen

Een toename van het aantal particulieren met meerdere achterstallige kredieten kan op grotere financiële problemen wijzen. Gezinnen meerdere achterstallige kredieten hebben het zonder twijfel meer problemen met het beheren van hun budget dan gezinnen met slechts één achterstallig krediet.

Het aantal gevallen met meerdere achterstallige kredieten daalt al voor het zesde opeenvolgende jaar (zie grafiek 5). Tussen 2016 en 2022 daalde het aantal kredietnemers met meerdere achterstallige kredieten met 36,94%. In die periode is het aantal kredietnemers met meerdere achterstallige kredieten sterker gedaald dan het aantal kredietnemers met één achterstallig krediet (-18,09%).

Grafiek 5: Evolutie van het aantal kredietnemers met één achterstallig contract en met meer dan één achterstallig contract

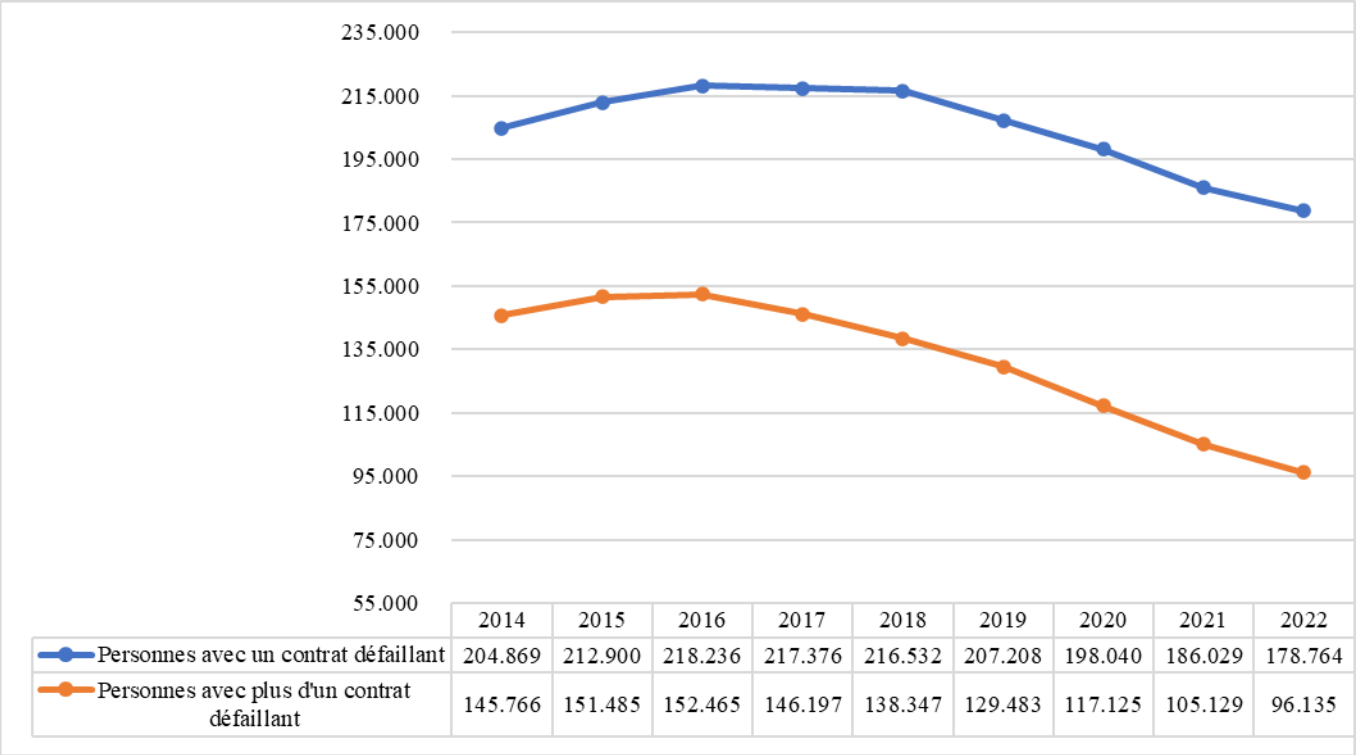

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personnes avec un contrat défaillant	204.869	212.900	218.236	217.376	216.532	207.208	198.040	186.029	178.764
Personnes avec plus d'un contrat défaillant	145.766	151.485	152.465	146.197	138.347	129.483	117.125	105.129	96.135

Bron: CKP (NBB)

5. Het gemiddelde achterstallige bedrag steeg lichtjes in het hele land, maar niet in het Waals Gewest

Een andere manier om een probleem bij het terugbetalen van schulden te meten, is het analyseren van de betalingsachterstanden. Als het bedrag dat gezinnen verschuldigd zijn bij wanbetaling toeneemt, betekent dit dat de schuldsituatie van mensen met financiële problemen verslechtert.

We hebben een indicator om dit effect te volgen: het gemiddelde achterstallige bedrag per achterstallige kredietnemer. Het gaat om het totale bedrag aan achterstallige kredieten gedeeld door het aantal achterstallige kredietnemers.

Op nationaal niveau (zie figuur 6) neemt het gemiddelde achterstallige bedrag per wanbetaler tussen 2014 en 2021 af (-13,04%) en begint dit in 2022 opnieuw lichtjes toe te nemen (+0,4%, wat overeenkomt met 33 euro). Deze toename kan wijzen op grotere problemen voor gezinnen met betalingsproblemen. Dit is echter twijfelachtig, gezien het lage gemiddelde bedrag van deze stijging.

Grafiek 6: Evolutie van het gemiddelde achterstallige bedrag per achterstallige kredietnemer

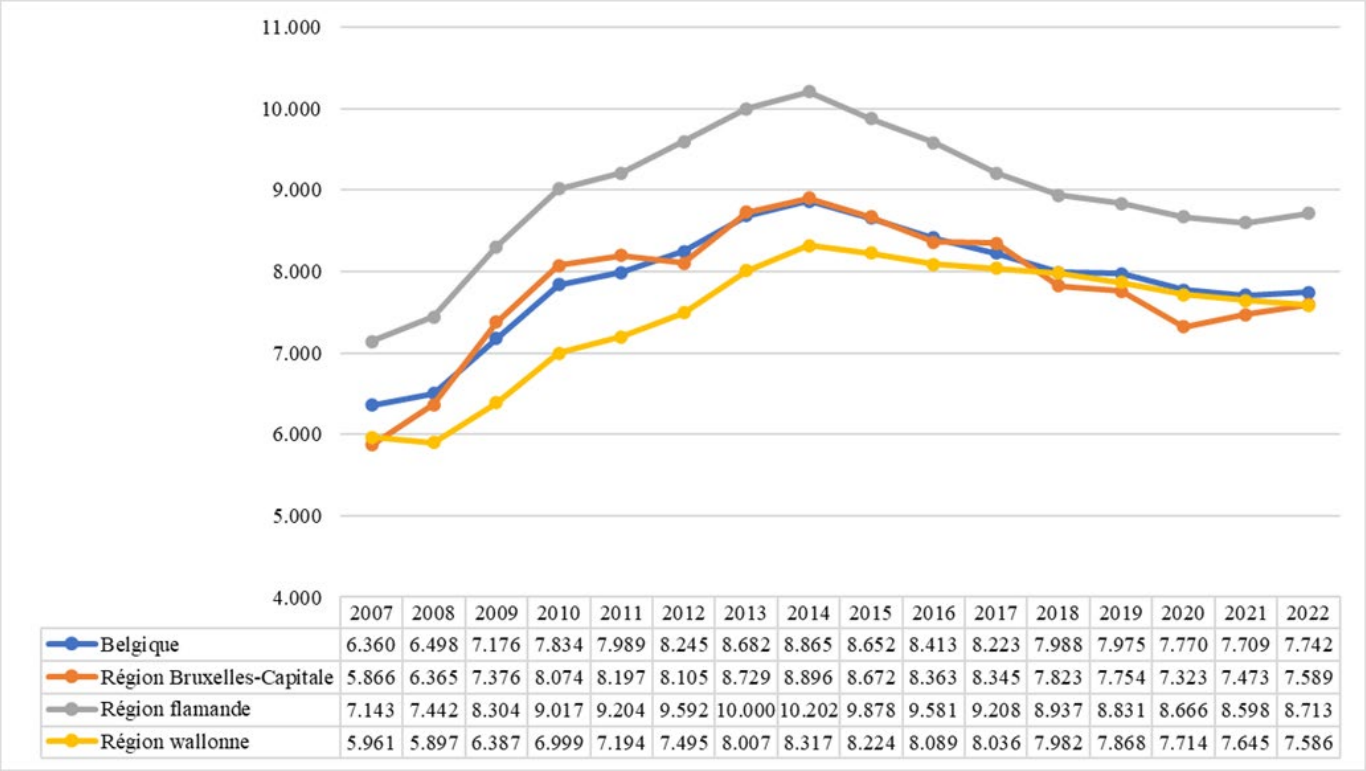

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Belgique	6.360	6.498	7.176	7.834	7.989	8.245	8.682	8.865	8.652	8.413	8.223	7.988	7.975	7.770	7.709	7.742
Région Bruxelles-Capitale	5.866	6.365	7.376	8.074	8.197	8.105	8.729	8.896	8.672	8.363	8.345	7.823	7.754	7.323	7.473	7.589
Région flamande	7.143	7.442	8.304	9.017	9.204	9.592	10.000	10.202	9.878	9.581	9.208	8.937	8.831	8.666	8.598	8.713
Région wallonne	5.961	5.897	6.387	6.999	7.194	7.495	8.007	8.317	8.224	8.089	8.036	7.982	7.868	7.714	7.645	7.586

(in euro) en per regio
Bron: CKP (NBB)

De stijging moet wel bekeken worden in bijzonder inflatoire context. In 2022 zijn de rentetarieven fors gestegen, wat een stijging van de verschuldigde bedragen deels kan verklaren.[6]

Wat de gewesten betreft, kent alleen het Waals Gewest tussen 2021 en 2022 een daling van het gemiddelde achterstallige bedrag (-0,7%), terwijl het in het Vlaams Gewest (+1,5%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+1,3%) lichtjes stijgt.

De CKP biedt nog een andere indicator: het gemiddelde achterstallige bedrag per achterstallig kredietcontract Tussen 2021 en 2022 zien we dat het gemiddelde achterstallige bedrag per achterstallig krediet stijgt voor leningen op afbetaling (+2,2%) en hypothecaire kredieten (+1,2%). Dat gemiddelde bedrag is veel hoger bij hypothecaire kredieten (39.793 euro) dan voor leningen op afbetaling (7006 euro). Dit komt door de aard van dit soort krediet, aangezien de geleende bedragen groter zijn en de opeisbare bedragen dus ook groter zijn.

6. Nog steeds een afname van lopende CSR-procedures en de nieuwe toelatingen

De gerechtelijke schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling (CSR) is een juridische procedure die onder bepaalde voorwaarden openstaat voor mensen die zich in een situatie van

[6] Zo is het maximale JKP voor een verkoop op afbetaling, een lening op afbetaling en alle kredietovereenkomsten met uitzondering van leasing tussen december 2019 en 2022 verhoogd van 17,5% naar 19% voor kredietovereenkomsten tot 1250 euro, van 12,5% naar 14% voor overeenkomsten van 1250 tot 5000 euro en van 10% naar 11% voor overeenkomsten van meer dan 5000 euro (bron: FOD Economie).

overmatige schuldenlast bevinden en geen ondernemingen zijn.[7] Het aantal lopende en nieuwe CSR-procedures geeft ons een direct beeld van het aantal mensen dat met overmatige schuldenlast kampt.

In december 2022 waren er 59.117 mensen in CSR, wat neerkomt op 0,6% van de volwassen bevolking in België.

Vanaf 2015 is het gebruik van deze procedure drastisch gedaald. Deze daling zette zich ook tijdens de gezondheidscrisis en in 2022 door (zie grafiek 7).

De professionals uit de sector verwachtten een trendverandering en een stijging van de curve na de gezondheidscrisis 2022.[8] Tijdens deze periode was de toegang tot justitie echter complexer (afwezigheid wegens ziekte, gebrek aan inzicht in de continuïteit van de dienstverlening, opschorting van hoorzittingen enz.) en vroeg de overheid om soepeler om te springen met invorderingsprocedures, waardoor de overgang van een invordering naar een gerechtelijke invorderingsprocedure (bv.: opschorting van beslagleggingen) minder snel werd gemaakt. Het is duidelijk dat dit niet het geval is: tussen 2021 en 2022 daalde het aantal nieuwe CSR-procedures met 7,6%.

We wijzen ook op een andere trend die al enkele jaren aanhoudt. Steeds minder mensen in CSR hebben een kredietovereenkomst of een achterstallige kredietovereenkomst, hun wanbetalingen betreffen alleen de alledaagse schulden (water, energie, telecommunicatie, belastingen enz.). Tussen 2018 en 2022 steeg het aandeel CSR-dossiers zonder kredietovereenkomst en zonder achterstallige kredietovereenkomst van 31,6% naar 38,9%. In 2022 hebben iets meer dan 60% van de CSR-dossiers betrekking op minstens één kredietschuld.

[7] Zelfstandigen hebben alleen toegang tot de CSR-procedure als ze hun activiteit gedurende minstens 6 maanden hebben stopgezet of als het faillissement is afgesloten.

[8] Voor meer details over de kijk van de schuldbemiddelingssector op de opeenvolgende crisissen, nodigen we de lezer uit om de volgden nota te lezen: 'Waar zijn de mensen met overmatige schuldenlast?' Analyse waarom zo weinig mensen een beroep doen op minnelijke of gerechtelijke schuldbemiddeling in tijden van crisis in België, beschikbaar op de website van het Observatorium (www.observatoire-credit.be, tab 'Het Observatorium' > 'Publicatie') of via deze link.

Grafiek 7: Evolutie van nieuwe CSR-dossiers per jaar

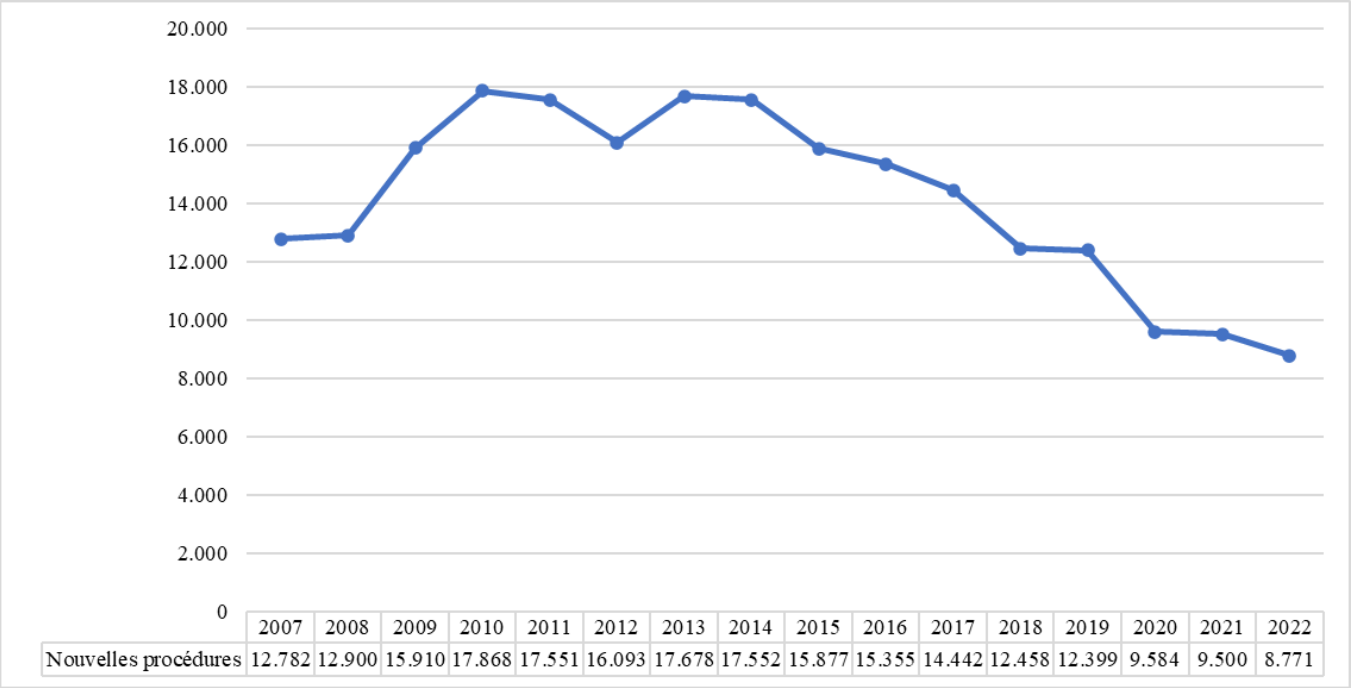

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nouvelles procédures	12.782	12.900	15.910	17.868	17.551	16.093	17.678	17.552	15.877	15.355	14.442	12.458	12.399	9.584	9.500	8.771

Bron: CKP (NBB)

7. Welke toekomst voor de problematische schulden van gezinnen met krediet?

Ook al zijn de bovenstaande statistieken geruststellend wat betreft de financiële problemen van gezinnen in België, toch wijzen sommige gegevens op een mogelijke trendbreuk in de toekomst.

Volgens tabel 1 stijgt het aantal nieuwe wanbetalingen in 2022 ten opzichte van 2021 (+11,3%) voor alle kredietcategorieën. Dit cijfer blijft echter ver onder het niveau van voor de opeenvolgende crisissen in 2019.

Consumentenkredieten (leningen op afbetaling, verkopen op afbetaling en kredietopeningen) worden het meest getroffen door deze toename van nieuwe wanbetalingen. Het kan gaan om een inhaaleffect na het stopzetten van het kredietuitstel dat tijdens de gezondheidscrisis werd aangeboden.
Sommige gezinnen die niet konden betalen, konden gebruikmaken van dit uitstel, hoewel zij reeds voor deze maatregel problemen hadden.

Tabel 1: Evolutie van nieuwe wanbetalingen voor kredietcontracten tussen 2019 en 2022

Nieuwe achterstallige contracten (evolutie ten opzichte van het voorgaande jaar)	2019	2020	2021	2022
Alle kredieten	125.852	102.968 (-18,18%)	85.831 (-16,64%)	95.558 **(+11,33%)**
Leningen op afbetaling	44.126	35.278 (-20,05%)	27.969 (-20,72%)	32.019 **(+14,48%)**
Verkopen op afbetaling	11.526	8.186 (-28,98%)	8.636 (-5,50%)	9.984 **(+15,61%)**
Kredietopeningen	58.901	47.623 (-19,15%)	40.697 (-14,54%)	44.915 **(+10,36%)**
Hypothecaire kredieten	11.299	11.881 **(+5,15%)**	8.529 (-24,67%)	8.640 **(+1,30%)**

Bron: CKP (NBB)

Vooruitblikkend is de door sommigen gevreesde recessie in 2022 uitgebleven en wordt zij ook niet verwacht in 2023.[9] Sinds augustus zijn de gasprijzen op de wereldmarkten ingestort, wat positief is voor de koopkracht van de gezinnen. Toch zijn we niet immuun voor een verdere stijging van de energieprijzen in de winter van 2023 en zou de jaarlijkse inflatie tot 2024 nog steeds boven de 2% liggen.

Bovendien hebben veel gezinnen nog geen last van de stijgende energieprijzen. Sommige afrekeningen zijn nog niet verstuurd en er zijn nog vaste contracten. De schuldbemiddelingssector verwacht tegen maart/juni 2023, wanneer alle afrekeningen zijn ontvangen, een toevloed aan hulpvragen voor schulden.[10]

Sinds 2016 zijn de meeste indicatoren voor betalingsproblemen met kredieten verbeterd. Zullen we voor het zevende achtereenvolgende jaar goed nieuws zien op de kredietmarkt voor achterstallige kredietnemers? We blijven het volgen en zullen meer weten in 2023.

[9] Nationale Bank van België, Economic projections for Belgium – december 2022, NBB Economic Review, 2022/#23.
[10] Voor meer details over de kijk van de schuldbemiddelingssector op de opeenvolgende crisissen, nodigen we de lezer uit om de volgden nota te lezen: 'Waar zijn de mensen met overmatige schuldenlast?' Analyse waarom zo weinig mensen een beroep doen op minnelijke of gerechtelijke schuldbemiddeling in tijden van crisis in België, beschikbaar op de website van het Observatorium (www.observatoire-credit.be, tab 'Het Observatorium' > 'Publicatie') of via deze link.